

Працівник купив ноутбук за кордоном як облікувати

Співробітнику, який працює віддалено за кордоном, треба купити для роботи ноутбук. Підприємство готове відшкодувати витрати і на зарплатну картку працівника перерахувати гривні. Чи можна оформити придбання авансовим звітом? Як його облікувати?

Придбання за готівку

Передусім, відповімо на запитання: чи може працівник за кордоном придбати товар за готівкову валюту і надати про понесені витрати авансовий звіт?

На жаль, повинні попередити: купити товар для потреб підприємства за кордоном за готівкову валюту не вийде. Це пряме порушення валютного законодавства. Адже здійснюючи (як підзвітна особа) для підприємства будь-які покупки за кордоном, працівник діє не від свого імені, а від імені підприємства. Тому здійснення такого придбання за кордоном вважатиметься звичайною поточною торговельною зовнішньоекономічною операцією між підприємством і нерезидентом. А **розрахунки з нерезидентами** за зовнішньоекономічними операціями згідно з вимогами валютного законодавства повинні здійснюватися **тільки безготівковим способом** через уповноважені банки (ч. 1 ст. 7 Закону про валюту*, п. 31 Положення № 2**, п. 16 Положення № 5***).

* Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 № 2473-VIII.

** Затверджено постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 2.

*** Затверджено постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 5.

Заборонено купувати за кордоном товар для підприємства за готівку

Відповідальність. Інакше, якщо підзвітник за кордоном здійснить придбання за готівку, то **за порушення порядку проведення розрахунків:**

— підприємству загрожує **штраф у розмірі 25 % суми операції**, проведеної з порушенням валютного законодавства, перерахованої в гривні за курсом НБУ на день здійснення операції (ч. 1 ст. 15 Закону про валюту; п. 5 штрафного Порядку № 524****). Такий штраф може накладатися протягом 6 місяців з дня виявлення порушення, але не пізніше за 3 роки з дня його вчинення. Причому п. 6 Порядку № 524 передбачено, що такий штраф може застосовуватися, у тому числі, й за результатами фактичних перевірок, на які, нагадаємо, чинний перевірочний мораторій не поширюється (п.п. 69.2 підрозд. 10 розд. XX ПКУ; детальніше про мораторій на перевірки см. «Податки & бухоблік», 2022, № 22). Хоча, правду кажучи, це незаконно, оскільки проведення фактичних перевірок з питань контролю валютного законодавства ст. 80 ПКУ взагалі не передбачено;

***** Порядок застосування податковими органами заходів впливу у вигляді штрафних санкцій до юридичних осіб (крім уповноважених установ) за порушення вимог валютного законодавства, затверджений постановою КМУ від 26.05.2021 № 524.

— посадовим особам підприємства — **адмінштраф** у розмірі від 1000 до 3000 нмдг, тобто від 17000 до 51000 грн. (ст. 162¹ КУпАП).

Детальніше про штрафи за порушення валютного законодавства див. «Податки & бухоблік», 2021, № 47, с. 8.

Придбання з особистої (зарплатної) картки

А якщо працівник оплатить придбання за кордоном з особистої (зарплатної) платіжної картки (ОПК)?

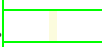
Треба зауважити, що прямої заборони на здійснення такої операції у валютному законодавстві немає. Валютним законодавством **дозволено** здійснювати розрахунки за ЗЕД-договорами за допомогою електронних платіжних засобів. Але тільки за умови, якщо **операція** за одним ЗЕД-договором в один операційний день **не перевищує незначного розміру** (п.п. 2 п. 109 Положення № 5, п. 32¹ Положення № 2).

Нагадаємо: незначний розмір операції — це сума, що не перевищує еквіваленту **400 тис. грн**; перерахунок здійснюють за курсом НБУ на дату валютної операції (п.п. 2 п. 2 Положення № 2, п.п. 7 п. 2 Положення № 5, ст. 20 Закону України від 06.12.2019 № 361-IX). При цьому операції незначного розміру під валютний нагляд узагалі не потрапляють (п.п. 1 п. 22 Положення № 5, п.п. 1 п. 14³ постанови Правління НБУ від 24.02.2022 № 18).

Щоправда, деяке побоювання може викликати той факт, що платіжна картка — працівника й оплата за ЗЕД-договором здійснюється з банківського (карткового) рахунку працівника, а не підприємства. Проте водночас вимоги п. 16 Положення № 5 — про розрахунки за ЗЕД-операціями виключно через рахунки в банках — розрахунок ОПК не порушує. До того ж п. 118 Положення № 5 прямо не забороняє фізособам здійснювати зарубіжні покупки. Та і п.п. 8 п. 14 постанови Правління НБУ від 24.02.2022 № 18 дозволено здійснювати розрахунки (оплату вартості товарів, робіт, послуг) за кордоном з використанням електронних платіжних засобів. Тому, вважаємо, що підзвітний варіант у цьому випадку можливий, і підприємство може компенсувати працівникові витрати за авансовим звітом.

Щоправда, для цього важливо мати підтвердження, що працівник діяв від імені підприємства і за його дорученням. Тобто, щоб документи були оформлені нерезидентом саме на підприємство і в платіжних документах (чи в документах на товар) було зазначено, що оплата була саме за

підприємство згідно з договором (інвойсом). А також, щоб у платіжному документі фігурувала оплата карткою, а не за готівку.

Приклад 1.  Працівник за кордоном придбав ноутбук вартістю €400 (оплатив з ОПК — зарплатної картки) і надав авансовий звіт. Витрачені кошти відшкодовані на зарплатну картку працівника.

В обліку операції відобразяться так:

Таблиця 1. Придбання працівником ноутбука за кордоном

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано ноутбук на підставі затвердженого авансового звіту (курс НБУ на дату затвердження звіту — 32,00 грн/€, умовно)	153*	372	12800
2	Введено ноутбук в експлуатацію	112	153	12800
3	Нараховано амортизацію на ноутбук (методом 100 %)	23, 92, 93	132	12800
4	Компенсовано витрати шляхом перерахування на зарплатну картку працівника	372	311	12800

* Згідно з п. 3 розд. I НП(С)БО 1 активи — це ресурси, контрольовані підприємством. Тому, якщо в підприємства є всі підстави вважати, що ризики перейшли і контроль отримано, то ноутбук може бути зарахований на баланс.

Придбання ноутбука в працівника

А що коли працівник за кордоном здійснив усе-таки купівлю за готівку і придбав ноутбук за наявну в нього готівкову валюту або готівку, зняту з платіжної картки? У такому разі

щоб компенсувати працівникові витрати, операції можна оформити як придбання ноутбука в працівника

Тобто підприємство може купити в працівника ноутбук, придбаний ним за кордоном.

Домовившись про суму компенсації, підприємство на зарплатну картку працівника перерахує гривні. Щоправда, у такому разі із суми, що компенсується, доведеться утримати ПДФО (за ставкою

18 %*****) і ВЗ (за ставкою 1,5 %). Тому, щоб відшкодувати працівникові всю витрачену суму, ці податки можна закласти в суму компенсації, застосувавши до неї такий коефіцієнт (К):

$$K = 100 : (100 - C_{п} - C_{вз}),$$

де $C_{п}$ — ставка ПДФО;

$C_{вз}$ — ставка ВЗ.

І встановити суму компенсації з урахуванням цього коефіцієнта.

***** Як пояснюють податківці, дохід від продажу рухомого майна оподатковується ПДФО за ставкою 5 % тільки за умови оцінки цього майна (п. 173.1 ПКУ), зокрема, при продажу автомобіля, мопеда, мотоцикла. У протилежному випадку, якщо оцінка не проведена, дохід від продажу рухомого майна оподатковується ПДФО за ставкою 18 % (лист ДФСУ від 01.06.2017 № 441/6/99-99-13-02-03-15/ПК).

Приклад 2  Працівник придбав за кордоном ноутбук вартістю €400 (еквівалент 12800 грн).

Щоб компенсувати працівникові витрачену суму, підприємство купує в працівника ноутбук за 15900,62 грн (тобто з урахуванням застосованого коефіцієнта: 12800 грн x 100 : (100 - 18 - 1,5)).

В обліку операції відобразяться так:

Таблиця 2. Придбання ноутбука в працівника

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано ноутбук, відображено дохід працівника	153	685	15900,62
2	Введено ноутбук в експлуатацію	112	153	15900,62
3	Нараховано амортизацію на ноутбук (методом 100 %)	23, 92, 93	132	15900,62
4	З доходу працівника утримано:			
	— ПДФО (18 %)	685	641/ПДФО	2862,11
	— ВЗ (1,5 %)	685	642/ВЗ	238,51
5	Перераховано до бюджету:			
	— ПДФО	641/ПДФО	311	2862,11
	— ВЗ	642/ВЗ	311	238,51

б	Оплату за ноутбук перераховано на зарплатну картку працівника	685	311	12800
---	---	-----	-----	-------

Або можна зробити інакше: коефіцієнт не застосовувати, а щоб відшкодувати втрати працівника на утримання податків ($12800 \text{ грн} \times (18 \% + 1,5 \%) = 2496 \text{ грн}$), надати працівникові матдопомогу. Нагадаємо, що у 2022-му сума нецільової матдопомоги, яка не оподатковується ПДФО і ВЗ, становить 3470 грн (п.п. 170.7.3 НКУ). Детальніше про неї див. «Податки & бухоблік», 2021, № 48, с. 50.

ВИСНОВКИ

- Працівник, який оплатив за кордоном придбання ОПК, може оформити

авансовий звіт для відшкодування витрат. Прямої заборони на здійснення такої

операції у валютному законодавстві немає. Вимог про розрахунки за ЗЕД-

операціями виключно через рахунки в банках розрахунок ОПК не порушує.

- Якщо працівник за кордоном придбав ноутбук за готівку, то такий ноутбук

можна в працівника купити, утримавши ПДФО і ВЗ.